

סדנת ירושלים
לשימור ע"ש
יעל לוין

JERUSALEM:
HISTORICAL
PRESERVATION
AND URBAN
RENEWAL

מנחים ADVISORS

אדר' שמואל גרואג, אדר' שירה שפרכר סגלוביץ, אדר' ברק ספר, אדר' יעקב מולכו
Arch. Groag Shmuel, Arch. Shira Sprecher, Arch. Barak Tepper, Arch. Yacov Molho

סדנת ירושלים לשימור ע"ש יעל לוין

"יחידת לימוד ג': סטודיו שימור" עוסקת בלימוד המרחב הישראלי מנקודת המבט של שימור מורשת תרבותית, תוך התמקדות בידע המקצועי ובשיח העכשווי בתחום זה. עבודת הסטודיו משולבת ב"סדנת ירושלים לשימור" הנתמכת על ידי קרן יעל לוין. את השימור יש לקרוא לתפיסתנו כמערכת אתית ותרבותית במסגרתה מנהלת חברה נתונה דיון מתמשך בזהותה בכלל, וביחסה לסביבה הבנויה בפרט. תוצאותיו של הדיון מוצאות ביטוי בבחירת האתרים שנקבעים לשימור, ובאופנים בהם מתוכננים ומבוצעים פרויקטי שימור. הסטודיו מתמקד בחשיבותו ההולכת וגוברת של השימור הן ככלי של פיתוח המרחב, הן כמנוע לשינוי תרבותי-חברתי-פוליטי. מטרתנו היא לבחון כיצד יכול השימור להוות כלי לניהול השינוי של פיתוח ושל התחדשות עירונית, בתוך מציאות כלכלית-חברתית-פוליטית מורכבת.

הסטודיו מתמקד בפיתוח פרוגרמות חדשות המשולבות באתרים לשימור ושם דגש על פיתוח תכנוני עד לרמת הפרט האדריכלי. נקודת המוצא לפרויקטים אלו הינה מחקר היסטורי, תיק תיעוד מקיף ומסמך משמעות. במסגרת קורס תומך לסטודיו מוצג חומר תיאורטי כללי הודן בתולדות השימור ובמקרי בוחן רלוונטיים לעבודת הסטודיו, בשילוב סיורים לימודיים.

כחלק מבחינת שיח השימור ככלי רלוונטי ומשמעותי לעשייה האדריכלית במרחב הישראלי, מתמקדים הדיון והעשייה בסטודיו בבחינת גבולות שיח השימור ובבחינתו התיאורטית והפרקטית גם יחד. בין הנושאים אשר נחקרו במסגרת פעילות היחידה בשנים האחרונות: שימור מרקמים בירושלים דוגמת שכונת קטמון, עין כרם, קריית יובל, הר הצופים, רחבת מנדלבאום, מרכז העיר וליפתא; שימור מורשת תעשיתית של טחנות הקמח ומגדלי המים; שימור מורשת המודרניזם של האדריכל אריך מנדלסון; שימור הפרויקט הישראלי בבת-ים, בראשון לציון ובאשקלון; שימור בקיבוצים עין גדי וגזר ועוד נושאים רבים אחרים. מנעד רחב זה, הכולל גם את פרויקטי הגמר של שנת הלימודים הנוכחית, מעניק תמונה מקיפה של חזית שיח השימור כיום כמו גם ההיבטים שצפויים להוות חלק ממנו בעתיד.

6
ייטב בוסידה
YTAV BOUHSIRA
אלון הדשקוביץ
ALON HERSHKOVITZ

8
קיריל ביסטריצקי
KIRIL BISTRITSKY
דועי זך
ROI ZACH

10
איילת סגל
AYELET SEGAL

12
נועה מרקביץ
NOA MARKEVITZ

14
אור אלבג
OR ALBAG

16
איילת רוזיץ
AYELET ROZIC

JERUSALEM: HISTORICAL PRESERVATION AND URBAN RENEWAL

Study Unit C: Preservation Studio addresses the study of the Israeli domain from the perspective of cultural heritage preservation, while focusing on the professional knowledge and contemporary discourse in this field. The studio work is integrated with the Jerusalem Preservation Workshop, with the support of Yael Levin Foundation. It is our view that preservation should be read as an ethical and cultural system which supplies the framework in which a specific society can conduct an ongoing discussion of its identity in general, and its relation to the built environment in particular. The results of the discussion are manifested in the selection of sites designated for preservation, and the modes of planning and executing preservation projects. The studio focuses on the increasing importance of preservation, both as a tool of developing the space and as a vehicle of cultural-social-political change. Our aim is to examine how preservation can be a means for managing the transformation of development and urban renewal, within a complex economical-social-political reality.

The studio focuses on the development of new programs incorporated in preservation sites, and underscores the planning development, down to the architectural detail. The point of departure of this project is a historical research, extensive documentation file and a significance document. As part of a supporting course to the studio practice, the unit teaches general theoretical material concerning the history of preservation and case studies which carry a certain relevance to the studio work, interlaced with educational tours.

As part of the examination of the discourse of preservation as a relevant and significant tool of the architectural feats in the Israeli space, the discussion and practice in the studio focus on the examination of the limitations of the preservation discourse and its theoretical and practical assessment. Among the subjects that were studied as part of the unit's activity in recent years are: the preservation of textures in Jerusalem such as the Katamonim, Ein Karem, Kiyat Yovel, Mt. Scopus, Mendelbaum Court, the city center and Lifta, preserving industrial heritage of the windmills and water towers, preserving

the modernist heritage of architect Erich Mendelsohn, preservation of the Israeli project in Bat Yam, Rishon LeZion and Ashkelon, preservation in the Ein Gedi and Gezer Kibbutzim and many other diverse issues. This wide range, that also encompasses this year's graduation projects, provides a panoramic view of the forefront of today's preservation discourse, as well as what should form a part of it in the future.

דמה, ראשון שימור מדקמי כבסיס להתחדשות עירונית FIRST, HINT PRESERVATION AS A BASIS FOR URBAN RENEWAL

שמירה על רוח זו ועל מרכיביה היוותה נקודת המוצא לאופי הפעולות שנקטנו. בהן 'שחרור' הקרקע מהבעלויות הפרטיות, חידוש המבנים, עיבוי השכונה בכשלושים וחמישה אחוזים, פיזור הפונקציות הציבוריות כך שיקשרו אותה אל הרחוב הראשי ואל הטבע העירוני ועוד.

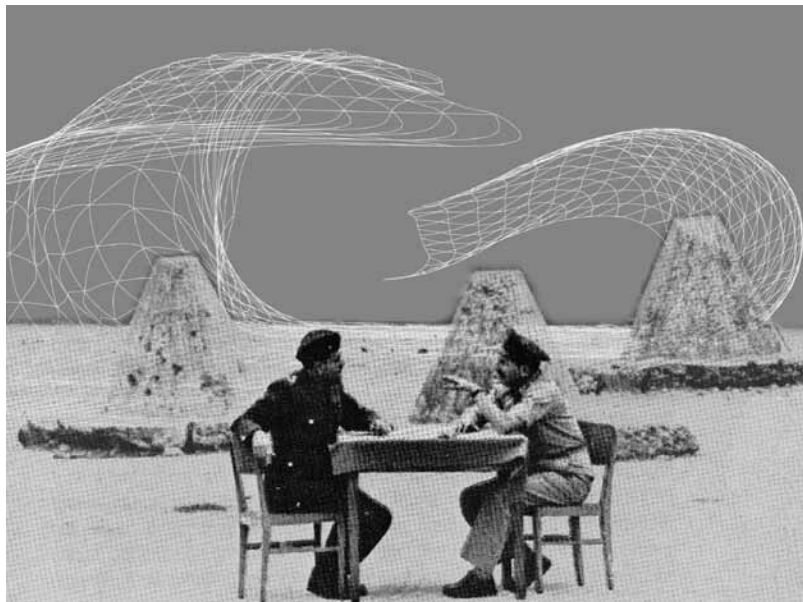
כך, למשל, אנו מציעים לעטוף את הבניינים מבחוץ בקורות ברזל שיחזקו אותם ויכילו מערכות בניין חדשות, ואשר יחד עם הקונסטרוקציה של הבניין הקיים מאפשרות לעבות את הגג לכדי פלטפורמה לטיפולוגיות חדשות בעתיד. דוגמא נוספת היא בניה קלה בתוך קומות העמודים עבור פונקציות מסחריות-תעשייתיות, כך שיצטלבו עם פעילויות קבועות בשכונה ויניעו תהליכי פיתוח בתוכה ומעבר לה.

הכל שמור וכלום אינו לשימור: קחו, לדוגמא, את ראשון לציון, שהקצתה בעשורים האחרונים, זה אחר זה וברוח אותה תקופה, שטחים חדשים למגורים; שרשרת מרקמים, כמעין חלון ראווה לעירוניות ישראלית: הכל 'שמור', אך בתוך עצמו, מבלי שיבוא דבר ליד דבר-קודם בקשרי הדדיות, בלי 'שאלת שימור'.

ובכן, השטחים החדשים נגמרים, ובקרוב תתמודד ראשון לציון עם ההכרח לחזור פנימה, אל המרקמים הוותיקים ואל הזהויות המגולמות בהם. אנו טוענים כי קריאה שכזו מחייבת מחשבה על הקיים כבסיס להתפתחות, וכי זו אסטרטגיה שימורית. בפרויקט הגמר שלנו ביקשנו להציע אסטרטגיה שכזו, ולבחון אותה במידת האפשר.

הצענו לחזור פנימה אל המרקמים הוותיקים, ולמפות כל מרקם לפי התנאים שלו-עצמו: זיקות, זהויות, אופני שימוש, מורפולוגיה, כך שקונספציות חדשות לא יפגעו בזהויות הקיימות-כבר. לתפיסתנו, מרקם – שלא כאובייקטים ספציפיים או כיחידות אורבניות גדולות – הוא מצע טוב לבחינת יחסים בין אלמנטים במרחב ואופני שימוש בו, ומאפשר לבנות תשתית להמשך התפתחות בקני מידה שונים בעיר.

שכונת רמז, בה ניסינו לבחון את הדברים הלכה למעשה, צמחה בשנות השישים על שטחי הפרדסים שהופשרו, עם עליית הבניה הקבלנית הפרטית. המיפוי המרקמי הציף משמעויות רבות בשכונה, ובתוך כך הביא אותנו להגדיר את ה-H הישראלי לא רק כטיפולוגיה של בניין, כי אם של רחוב ושל שכונה. הדבר מתבטא במרחב הלימינאלי – כבר לא משותף אבל עדיין לא פרטי – שבאמצעות קומות העמודים מרכיב קטעים ורצפים של פעילות, פורמלית וא-פורמלית. הדבר מתבטא גם בדלות החומר, ובאופן בו הטיח או השפריך מהווים רקע לעיטורים, למונגים, לעצי דקל או פיקוס.

שַׁעַד/מַעְבַּד/דְּהַבָּה: שִׁמּוּד וּבְנִיָּה בְּמַתָּחַם דְּהַבַת "שַׁעַד מַנְדֵּלְבָּאוֹם" GATE / PASSAGE / COURT PRESERVATION AND CONSTRUCTION IN THE "MANDELBAUM GATE" COURT COMPOUND

מטרת הפרויקט היא הצפת הזיכרון הקולקטיבי סביב מרחב זה על ידי שימוש במגוון כלים. כחלק מהבניית הזיכרון נבנות מחדש תזכורות למבנים ההיסטוריים ומשולבים בפרויקט אמצעים וירטואליים המאפשרים לימוד ונגישות לזיכרונות המקום: זיכרון של סכסוך, זיכרון של נקודת מעבר, זיכרון של גבול ושל שטח הפקר ("NO MAN'S LAND"). תכנונו של הרצף האורבני סביב הרחבה מאפשר פיתוח אינטנסיבי של העיר בחלקה המזרחי והמערבי כאחד. פיתוח טרמינל תחבורתי יאפשר תנועת אוטובוסים ומוניות המשולבים עם ציר הרכבת הקלה, שלצד הרחבה ישיב למרחב את משמעותו ההיסטורית. התכנון החדש מתבסס על תוואי הצירים והמבנים הקיימים ועל תוואי אלו שנהרסו לאורך השנים. מימושו הפיזי החדש במרחב תוכנן במודע בשפה אדריכלית שונה מהסביבה הקיימת. הפרויקט מציג אפשרות לתכנון מרחב קונפליקטואלי זה בעזרת מבנה טרמינל שקיומו נותן משמעות חדשה למרחב מנדלבאום ההיסטורי ויאפשר התאמה לכל פיתרון פוליטי עתידי. רחבת מנדלבאום החדשה למדה מניסיון העבר ולא תצטרך להיהרס ולהבנות מחדש עם כל שינוי שלטוני אך תמיד תרמו לסיפור האתר.

הפרויקט עוסק בהשבתו לציבור של מרחב 'מעבר מנדלבאום', בשימורו ובהבנייתו מחדש כמרחב פיזי וכמרחב זיכרון. אתר אסטרטגי זה הינו חלק מהזכרון הקולקטיבי של האוכלוסיות במעגל הירושלמי הקרוב ובמעגל הרחב של ישראל, ירדן, פלסטין והאומות המאוחדות. שער/מעבר/רחבת מנדלבאום היה חלק מהאזור המפורז בין ישראל לירדן בשנים 1948-1967 ושימש כמעבר הגבול היחיד ביניהן. המעבר איבד מחשיבותו לאחר מלחמת ששת הימים וחיבורה של ירושלים ונמחק לחלוטין עם סלילתן של שדרות חיים ברלב (כביש מס' 1). סלילתה של דרך זו, בת שישה מסלולי רכב וקו רכבת, סימנה מחדש את החלוקה בין מזרח למערב ירושלים.

המחקר והתייעוד שקדם לפרויקט עסק בניתוח התפתחותו המבנית של מרחב שער מנדלבאום לאורך ההיסטוריה וחיפוש ארכיוני אחר מקומות פיזיים של אירועים משמעותיים שהתרחשו בו. מסקנות המחקר היו כי מרחב זה לא היה רק שער בודד אלא מרחב שלם שהוגדר על ידי עשרה מבנים ושנחצה על ידי שני צירים מרכזיים: רחוב סנט ג'ורג' ורחוב המוזיאון.

הפרויקט מבנה מחדש את השער וסביבתו מעל לכביש מס' 1 (אשר מונמך באזור זה), נותן לנושא השער/מעבר/רחבה משמעות חדשה המתבססת על ההיסטוריה ומוסיף לה שימוש מודרני כטרמינל. טרמינל זה מחבר אך בו זמנית מאפשר גם ניתוק בין מזרח למערב העיר. תנועת הרכבת המוצעת במפלס הרחבה התחתון מחברת, בעוד הטרמינל התחבורתי הכפול במפלס הרחוב מאפשר את הניתוק.

פול דה גזר PULL THE GEZER

בשנת 1970 החליטה קבוצה של ילדי פרחים אמריקאים להקים קומונה; רק שבמקום לעשות זאת במדינת ניו-יורק, הם בחרו בישראל ובתוכה בקיבוץ קטן ולא כל כך מיושב, על קצה עמק איילון – קיבוץ גזר. נקודה קטנה זו בנוף הישראלי אוצרת בחובה היסטוריה מלפני תקופת המקרא (המאה ה-19 לפנה"ס) וגלגוליה ריפרו את רוח המקום בסיפורי הישגים וכישלונות אנושיים, חלקם בקנה מידה אפי.

השינויים במציאות הפוליטית בישראל ושינוי מעמד הקיבוצים לא פסחו על הקיבוץ ולבסוף בשנת 1999 גם קיבוץ גזר הופרט. הניתוק הכלכלי ביטא נתק חברתי ורוחני עמוק, רוח המקום הייחודית ננטשה וכל שנשאר בגזר הוא אסופת נפשות החרדות לקיומן החומרי. מאז עבר יותר מעשור, וכבת לקיבוץ גזר אני מרגישה את שינויי הרוחות. לצעיריים רבים, ואני בתוכם, יש רצון להשיב ערכים של שיתופיות ואחוה כדי להחיות קהילה וחיים חברתיים.

בעבודת הגמר אני מחפשת דרכים לתרגום ערכים בסיסים, הנתנים משמעות לחיי קיבוץ חדשים על בסיס העבר, באמצעות מגוון פעולות פיזיות שמשנות ו/או משמרות את המרחב בקיבוץ גזר. לפיכך, שאלות המחקר של הפרויקט הן: מהי השיתופיות החדשה וכיצד מתבטאת שיתופיות זו במרחב הפיזי של הקיבוץ?

בהתאם למתודת השימור, הורכב תיק תיעוד על המקום, ובסופו נכתב מסמך משמעות המבטא את רוח המקום. מסמך המשמעות מכיל ערכי-על שיש לשמור עליהם בכל תכנון עתידי בקיבוץ גזר. ערכים אלו כוללים שמירה על הסביבה, חיי שיתוף וקהילה, תכנון מוסדי וטיפולוגיות מוסדיות וגזר כנקודת קצה, נקודה בספר.

הרצון לשינוי אורח החיים בקיבוץ ומסמך המשמעות הם שמובילים את התכנון החדש בכלל, ובשכונה חדשה היושבת בתחומי הקיבוץ הקיים בפרט, באופן המשמר את רוח המקום. 'רוח מקום' היא ייחודית לכל מקום, ויוצרת זהות ושייכות. התכנון בפרויקט נשען על רוחה של גזר לאורך הדורות, מנסה להחיותה ולהביא אותה לידי ביטוי פיזי.

TEMPORARY LIFTA

הכפר ליפתא במבואותיה המערביים של ירושלים הוא האחרון שנותר מבין כל הכפרים הערבים שנהרסו או יוהדו אחרי אירועי 1948. אתר היסטורי זה הוא אחת הדוגמאות הבודדות שנותרו למרקם בנוי המשמר את חיי היומיום והמלמד על טכנולוגיות הבניה המסורתיות שאפיינו את הכפר הערבי והבניה הוורנקולרית באזורנו.

שתי אפשרויות הקיצון שעומדות בפני הכפר, פיתוח מסיבי או אי-התערבות בכפר, יביאו בסופו של דבר לחיסולו במתכונתו הנוכחית. לכן, לתפיסתי, על מנת ל"הציל" את הכפר מכליה ובליה ומלחצי הנדל"ן – חייבים לבצע במקום התערבות זמנית.

בפרויקט זה בחנתי אפשרויות לתכנון מינימלי ולא פולשני המשמר את המסורת והעבר של הכפר, וכן את המרקם החברתי המגוון, השימושים השונים ואת האופי הציבורי שהתהוו במהלך שישים השנה האחרונות בכפר ההרוס.

בעבר היו מספר רעיונות לפיתוח הכפר שלא יצאו לפועל. המשותף לכולם היה השימוש הציבורי.

התב"ע הקיימת כיום במקום מפריטה את הקרקע ומייעדת אותה למגורים לבעלי אמצעים, תוך פיתוח מסיבי. כתוצאה מכך ייעלם כליל אופיו המסורתי, ההיסטורי הייחודי של הכפר. הפיתוח המודרני המוצע יוביל להרס בלתי הפיך של המצב הנוכחי מכיוון שלטענתי לא ניתן לכפות את כללי וחוקי הבניה המודרניים על המרקם ההיסטורי המופר של הכפר.

הפיתוח שאני מציעה הוא מגורים זמניים לקהילות השונות שיגורו בכפר וייקחו חלק בשיקומו. אלה יתגוררו במבנים הזמניים שהוצבו במדרון המערבי וישמשו מעין "שומרים" על המדרון המזרחי ועל הגרעין ההיסטורי של הכפר. הכפר ישמש מעבדת מחקר לשימור ולמורשת המקום. הקרקע לא תהיה בבעלות אדם או קבוצה מסוימת, ולא ניתן יהיה להשתכן בכפר בדרך קבע. מנגנון זה יאפשר שימוש שיתופי. שיטה זו באה לייצר זמניות בניגוד לבעלות והשתכנות קבע שמעוררת את הקונפליקטים הפוליטיים והתכנוניים סביב נושא ליפתא.

אני מציעה מערכת חוקים חדשה שמתבססת על עקרון הזמניות וההפיכות (ורסטליות):

- < התערבות הפיכה, בניה זמנית הניתנת לפירוק.
- < שימוש בחומרים טכנולוגים תעשייתיים, זרים למקום וחומרים קלים זולים וניתנים להסרה.
- < בניה מרחפת במרווח מעל הקרקע, כדי להבטיח פגיעה מינימלית בתוואי הנוף והקרקע.
- < שימוש במבנים הקיימים יתבצע באמצעות התערבות זמנית.

פתרון זה של התערבות בכפר באמצעות אדריכלות שאינה משנה את קו הקרקע, מאפשר נגיעה באתר הטעון של ליפתא והשארתו של הפתרון השימורי המלא לדורות שיבואו.

על פסגת הד הצופים: תיעוד, מחקר ותכנון מרחב הד הצופים ON TOP OF MT. SCOPUS: DOCUMENTATION, STUDY AND PLANNING OF MT. SCOPUS AREA

הפרויקט הינו פרויקט שימור אשר בוחן את הר הצופים בעבר ובהווה ומציג אלטרנטיבה לעתיד ההר ולעתיד האוניברסיטה כגוף אקדמי תרבותי.

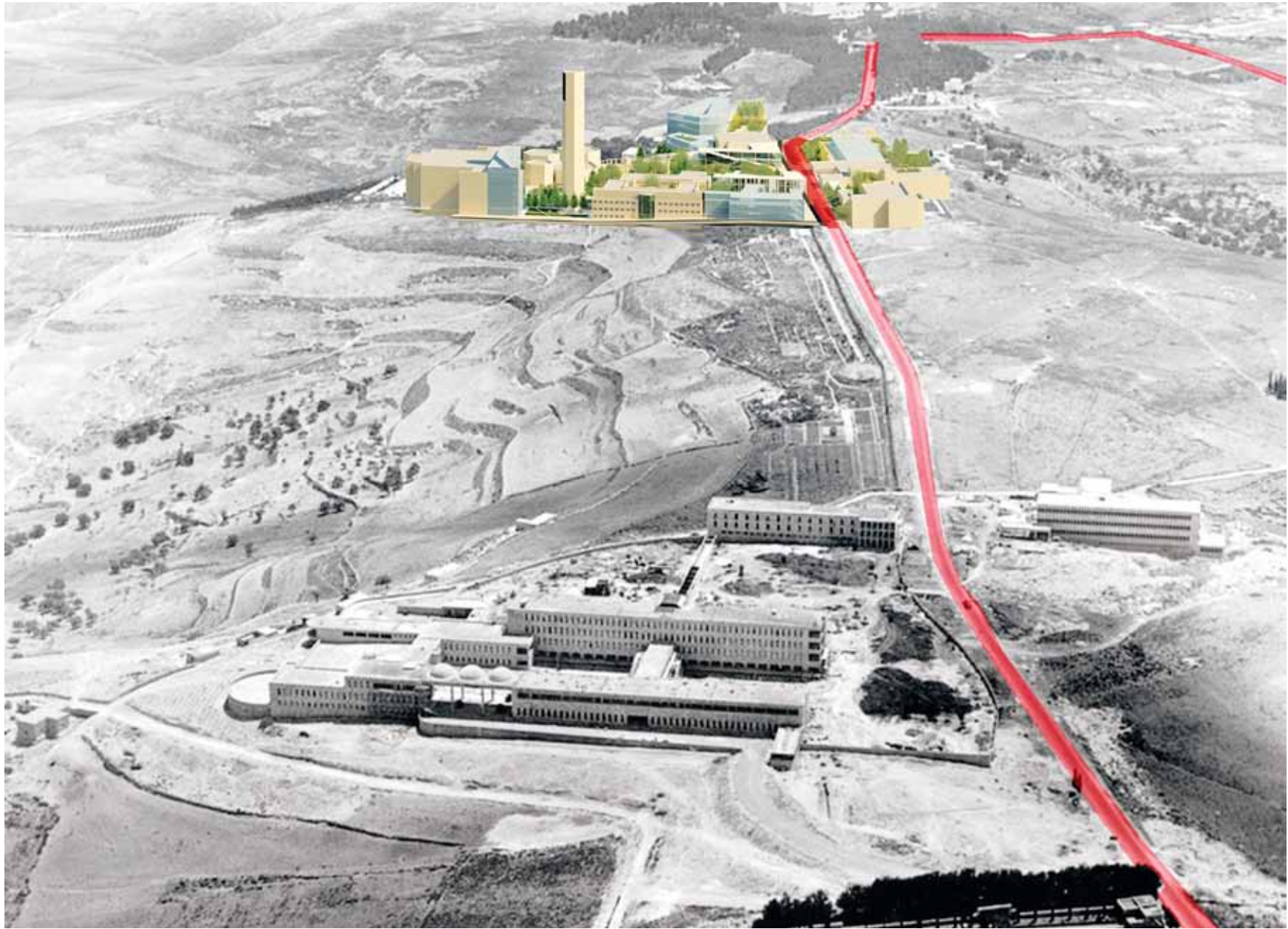
המחקר כלל תיעוד של מרחב הר הצופים ובחן שלוש שאלות עיקריות: מהו המרחב/הגבול של הר הצופים? מהו המרחב להתייחסות תכנונית? מהי משמעותו הייחודית של ההר?

במחקר זיהיתי כי מרחבי הגבול המגדירים את ההר הם למעשה המשמעות והייחודיות שלו. ייחודיות גבול זה הופכת את ההר למובלעת חיצונית לירושלים: להר מערכת חוקים נפרדת, מערכת שונה של קודים וחוקים חברתיים והוא מאפשר מפגש של לאומים ותרבויות כיישות עצמאית ונפרדת מהעיר. המערכות האדריכליות שנבנו בשנות השבעים הן אלו המאפשרות תופעה זו. חוסר הפניה התודעתית והפיזי של בינוי ההר הקיים לסביבתו מנתק את האינדיבידואל מהסביבה המוכרת לו, וכך מגדיר קודים שונים של תפיסה תודעתית. ריבוי התרבויות והמערכות הקיימות של בינוי מנתק את ההר מסביבתו העירונית כ"חומה". שימור והעצמת מערכות אלו נמצאות במרכזו של הפרויקט.

תוכניות האב ההיסטוריות להר הן חלק בלתי נפרד ממהלך הפרויקט. בשלב התכנון המחודש נבחנו ונחקרו תוכניות אלו על פי פרמטרים קבועים אשר מהם נקבעו עקרונות המשנה לתוכנית השלד והפיתוח של ההר כראיה עתידית. מתוך תפישה זו, אני רואה את ערך החזרת הציר ההיסטורי אשר חצה את ההר ממזרח למערב כחלק מציר עירוני היקפי מתוך העיר להר הזיתים ודרומה – ונחסם בשנות השבעים, כעקרון על שימורי לקיום העתידי ופיתוח תוואי הציר ההיסטורי בהר.

שאלת המחקר נובעת מתוך תהליך המחקר והתיעוד ההיסטורי והתכנוני של ההר בתקופות שנות לאורך ההיסטוריה: האם הר הצופים יכול לתפקד כאוטונומיה במרחב עצמאי עם התמיכה הפרוגרמטית הקיימת והעתידית, תוך שימור ערכיו ההיסטוריים ומשמעותיו המרחביות?

הפרויקט משלב תיעוד ומחקר היסטורי מתוך תפיסה כי ערך השימור הינו ערך עליון להתפתחות ההר. הפרויקט מסתכם בתכנון אדריכלי מפורט של המרחב ההיסטורי של האוניברסיטה העברית על פי העקרונות שהנחו את תכנון תוכנית השלד הרחבה לכלל מרחב ההר.

בצלאל החדש: שימור בד קיימא כעקרון מוביל תכנון בהחזרת האקדמיה לעיד THE NEW BEZALEL: SUSTAINABLE PRESERVATION

בשנים האחרונות מגבשת האקדמיה לאמנות ולעיצוב "בצלאל", ביחד עם עיריית ירושלים, תוכנית להעברת האקדמיה למרכז העיר. מטרת התוכנית היא ליצור סביבה עירונית, קהילתית ומגוונת שתסייע בהחייאת מרכז העיר על ידי יצירת מרכז תרבותי, פורה ותוסס שמקיים מערכת של יחסי גומלין עם מרכז העיר המתעורר. כאלטרנטיבה לפרויקט המקודם כיום במגרש הרוסים, פרויקט זה מציע פתרון לצרכי האקדמיה והעיר על ידי התמקדות בשימור בר קיימא של מקבץ מבנים מתחילת המאה העשרים שניצב בלב ליבה של ירושלים, בפאתי העיר העתיקה ובסמוך לבניין העירייה.

חמשת המבנים, שערכם האדריכלי וההיסטורי לא יטולא בפז, הוזנחו במשך השנים, וכיום הם בולטים בעליבותם אל מול המרכז המתחדש של העיר. הצורך בשימור מבנים היסטוריים אלה, לצד הצורך ביצירת סביבה מקיימת שמתחשבת בדורות הבאים, הולידו קונספט שיוצר אינטגרציה בין מימדי הזמן השונים – עבר, הווה ועתיד; שילוב של התפיסה השימורית שמהללת את יצירות העבר, עם תכנון בר קיימא שעונה על צרכי ההווה אך אינו פוגע ביכולות הדורות הבאים לספק את צרכיהם.

היררכיית השימור של המבנים הוותיקה בהתאם לחשיבותם ההיסטורית, וכחלק ממנה הוקם מבנן חדש במטרה להשביח את המבנים האחרים ועל מנת לתמוך בהם מבחינת קיימות. המבנן החדש תוכנן על בסיס שני ערכים משמעותיים שנלמדו מהבניינים הקיימים:

- < בארות אור המחדירות אור לחללים ומתוות מהלכי תנועה אנכיים ואופקיים במבנים הקיימים.
- < סמטאות: מעברים להולכי רגל בין רחוב יפו לרחוב כורש, היוצרים תנועה אורבנית שמשלבת את המתחם בהתרחשות העירונית.
- שני עקרונות אלו ייושמו בבניה החדשה על ידי יצירת אלמנט שמחבר בין המבנים הקיימים למבנן החדש. אלמנט זה מחולל את רוב התהליכים במבנה: תנועה אופקית ואנכית, אוורור, החדרת אור טבעי, ייצור אנרגיה, שימור אנרגיה חום בחורף, יצירת הצללות מבוקרות בקיץ, יצירת טיילת/קמפוס עילי על גגות המבנים והתוויית סמטת מעבר פנימית השואבת איכויות מהמבנים הקיימים.
- באופן זה מציע "פרויקט בצלאל החדש" תכנון שמדגיש את האיכויות של המבנים האיקוניים הקיימים, ובאותה עת יוצר סביבה תרבותית-אורבנית חדשה ושוקקת חיים שמצליחה לעשות שימוש מושכל במשאבים הטבעיים.

בצלאל
אקדמיה
לאמנות ועיצוב
ירושלים
Bezael
Academy of
Arts and Design
Jerusalem

המחלקה
לאדכיטקטורה
DEPARTMENT OF
ARCHITECTURE
2012

